

notitie

Forum Standaardisatie 28 oktober 2014 Agendapunt 08. Commissie Elias Stuk 08. Notitie aanbevelingen met betrekking tot open standaarden

Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Bureau Forum Standaardisatie

Ter kennisname

Parlementaire onderzoekscommissie ICT presenteert eindrapport "naar grip op ICT"- 34 aanbevelingen

Achtergrond

In 2012 besloot de 2^e kamer tot een onderzoek naar ICT projecten bij de overheid. Aanleiding hiervoor was de constatering van de 2^e kamer dat ondanks de reeds verscherpte aandacht voor verbeteringen er toch nog ICT projecten opdoemden die problematisch waren en te duur uitpakten¹.

Voor het onderzoek is een tijdelijke onderzoekscommissie samengesteld bestaande uit de volgende kamerleden: Ton Elias (VVD, voorzitter), Paul Ulenbelt (SP, ondervoorzitter), Manon Fokke (PvdA), Hanke Bruins Slot (CDA), Paul van Meenen (D66).

De commissie heeft op 15 oktober jl. de onderzoeksrapportage gepresenteerd.

¹ Zie http://www.tweedekamer.nl/images/33326-5-Eindrapport_181-239826.pdf, p.31

Conclusies van de onderzoekscommissie

In totaal stelt de commissie 10 issues vast en komt men met 34 aanbevelingen.² De belangrijkste bevindingen zijn dat de rijksoverheid de besturing en beheersing van projecten met een belangrijke ICT-component niet op orde heeft, het geheel van ICT-organisaties bij de rijksoverheid chaotisch en ondoorzichtig is en tot slot, dat de Taken en verantwoordelijkheden versnipperd en onduidelijk zijn. De commissie stelt daarom vast dat nieuwe projecten zo snel mogelijk door een 'sluis' moeten, waar indien, nodig projecten kunnen worden tegengehouden.

Deze sluis moet worden vormgegeven door een tijdelijke ICT autotriteit; het BIT (Bureau ICT Toetsing). Het BIT moet een kleine, efficiënte en slagvaardige organisatie zijn die op basis van kennis, expertise en ervaring snel kan beoordelen of een project kans van slagen heeft. Het Bit toetst alle projecten van de rijksoverheid met een ICT component, boven de vijf miljoen euro aan de hand van 10 "boerenverstand" regels.

Hoe raakt dit Forum Standaardisatie?

Het beleid rond het gebruik van open standaarden komt bij 2 punten terug in het rapport.

1. Als onderdeel van bovengenoemde "boerenverstandregels" op basis waarvan het BIT projecten gaat toetsen; Regel 8: *"Sluit aan op de standaarden bij de rijksoverheid en toon de technische haalbaarheid aan"*³.

De standaarden van de Rijksoverheid zijn grotendeel de 'pas toe of leg uit' - standaarden van Forum Standaardisatie.

2. Als onderdeel van de 34 aanbevelingen die de commissie doet; Aanbeveling 9: *"De rijksoverheid ziet daadwerkelijk toe op naleving van haar pas-toe-of-leg-uit-beleid rondom opensourcesoftware en open standaarden"*.

Bureau Forum Standaardisatie zal in overleg met BZK/OBR en de Digicommissaris kijken hoe deze punten beter geborgd kunnen worden bij de partijen die aan de lat staan voor de adoptie van de 'pas toe of leg uit' -standaarden.

² Zie de bijgevoegde weergave van de constatering en aanbevelingen

³ Zie http://www.tweedekamer.nl/images/33326-5-Eindrapport_181-239826.pdf, p. 9

Bijlagen:

De 10 belangrijkste constatering van de commissie⁴:

1. De rijksoverheid heeft haar ICT-projecten niet onder controle.
2. De politiek beseft het niet, maar ICT is overal.
3. De rijksoverheid maakt haar ICT-beleidsambities niet waar.
4. De verantwoordings- en besluitvormingsstructuur bij ICT-projecten is zeer gebrekkig.
5. De rijksoverheid heeft onvoldoende inzicht in de kosten en baten van haar ICT.
6. De ICT-kennis van de rijksoverheid schiet tekort.
7. Het ICT-projectmanagement is zwak.
8. ICT-aanbestedingstrajecten bevatten perverse prikkels.
9. Het contractmanagement bij ICT-projecten is onprofessioneel.
10. Het ontbreekt de rijksoverheid aan lerend vermogen op ICT-gebied.

De 34 aanbevelingen uit het onderzoeksrapport⁵:

1. Er wordt een tijdelijke ICT-autoriteit opgericht, die als sluis zal functioneren: het BIT (Bureau ICT-toetsing).
2. De Kamer neemt in haar Reglement van Orde op dat moties en initiatiefwetsvoorstellen op verzoek van een Kamerlid kunnen worden getoetst door het BIT.
3. De Kamer vergroot het eigen ICT-bewustzijn, bijvoorbeeld door ICT op te nemen in het introductieprogramma voor nieuwe Kamerleden en geregeld contact te hebben met het BIT.
4. De Kamer gaat meer gebruikmaken van bestaande instrumenten zoals de Regeling Grote Projecten, en gaat met deze intensievere informatievoorziening ook daadwerkelijk iets doen.
5. Het kabinet overweegt voortaan expliciet en structureel de mogelijke gevolgen en risico's van zijn besluiten vanuit ICT-perspectief.
6. De rijksoverheid brengt meer centrale sturing aan in haar ICT-beleid, onder andere door één Minister verantwoordelijk te stellen voor het beleid rondom de beheersing van ICT-projecten.
7. De CIO Rijk krijgt per direct meer bevoegdheden en doorzettings-macht in de uitvoering van het algemene ICT-beleid.
8. De besparingen en maatschappelijke opbrengsten van het algemene ICT-beleid worden zichtbaar gemaakt.
9. De rijksoverheid ziet daadwerkelijk toe op naleving van haar pas-toe-of-leg-uit-beleid rondom opensourcesoftware en open standaarden.
10. Ga door met de centralisatie van ICT-inkoop en rijksbrede ICT-voorzieningen.
11. De rollen en verantwoordelijkheden binnen alle ICT-projecten van de rijksoverheid, inclusief die van publiekrechtelijke zelfstandige bestuursorganen, zijn duidelijk belegd. Er is altijd één bewindspersoon eindverantwoordelijk voor een ICT-project met een groot publiek belang.

⁴ Zie http://www.tweedekamer.nl/images/33326-5-Eindrapport_181-239826.pdf, p. 9

⁵ Zie http://www.tweedekamer.nl/images/33326-5-Eindrapport_181-239826.pdf, p. 21-22

12. De departementale CIO's geven meer prioriteit aan de beheersing van ICT-projecten en krijgen meer doorzettingsmacht.
13. De kwaliteit van informatie over grote en risicovolle ICT-projecten wordt verbeterd in de jaarrapportages; het Rijks ICT-dashboard gaat zo spoedig mogelijk zinnige informatie bevatten.
14. De rijksoverheid verzamelt en analyseert continu en structureel de gegevens van zo veel mogelijk ICT-projecten en het projectmanagement maakt gebruik van de gevonden patronen.
15. De rijksoverheid zorgt ervoor dat zij in staat is rijksbreed een goede prioritering te maken van ICT-projecten.
16. De zakelijke rechtvaardiging wordt niet alleen bij de start maar tijdens het hele ICT-project gebruikt.
17. Er komt een verplichte starttoets bij projecten van meer dan 5 miljoen euro met een belangrijke ICT-component.
18. Er komt een jaarlijks totaaloverzicht van de ICT-kosten bij de rijksoverheid.
19. De rijksoverheid neemt genoeg ICT-experts in dienst.
20. Er komt een centraal en structureel ICT-opleidingsprogramma voor opdrachtgevers en projectleiders binnen de rijksoverheid.
21. ICT wordt een vast onderdeel van interne opleidingen voor alle rijksambtenaren.
22. De departementale CIO ziet erop toe dat rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd.
23. De rijksoverheid zorgt ervoor dat alle betrokkenen voortaan expliciet belang hebben bij een succesvolle afronding van het project.
24. De uitvoerders en alle managementlagen dienen hun ambtelijke top en bestuurders te voorzien van realistische informatie over de voortgang van een project.
25. Onderdeel van het personeelsbeleid bij de rijksoverheid wordt de eis dat medewerkers voldoende ICT-kundig zijn om hun functie te kunnen vervullen.
26. De rijksoverheid is verplicht om voor en/of tijdens aanbestedingsprojecten altijd te overleggen met de markt op basis van een pas-toe-of-leg-uit-beleid.
27. Het functioneel aanbesteden wordt verplicht in pas-toe-of-leg-uit-beleid.
28. Resultaten van een leverancier uit het verleden worden voortaan meegewogen in de beoordeling van aanbiedingen.
29. Er komt een gedragscode voor ICT-leveranciers, inclusief definities voor goed opdrachtgeverschap, opdrachtnemerschap en bijbehorende zorgplicht.
30. De mogelijkheden van de Aanbestedingswet worden voortaan beter benut.
31. De departementale CIO ziet erop toe dat de rijksoverheid zich als opdrachtgever in ICT-projecten professioneler en betrokkener opstelt.
32. De rijksoverheid vermijdt meerwerk en uurtarieven en zet hierbij eventuele perverse prikkels om in positieve prikkels.
33. In contracten staan altijd ontsappingsclausules en wijzigingsprocedures.
34. Een contract verdwijnt na ondertekening niet in een la, maar wordt tijdens het project daadwerkelijk gebruikt. Rechtszaken worden bij wanprestatie normaal.

Het eindrapport is te vinden op: http://www.tweedekamer.nl/images/33326-5-Eindrapport_181-239826.pdf,

Zie voor het overzicht van ICT organisaties (volgens de commissie Elias): http://www.tweedekamer.nl/images/Schema_ICT-

[organisaties binnen de rijksoverheid volgens de tijdelijke commissie ICT 181-239829.pdf](#)